

Куприч Д.Р.

*студентка 3-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ АДВОКАТСЬКОГО ІМУНІТЕТУ: ВІДМІННОСТІ РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ДОКТРИНАХ

Стаття 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) визначає гарантії адвокатської діяльності. Серед них: заборона вимагати надання відомостей, що становлять адвокатську таємницю; заборона проведення стосовно адвоката оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій; заборона проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності [1].

«Адвокатський імунітет» – поняття з доктрини загального права, що передбачає захист адвоката від подання його клієнтом позову через халатність. Наприклад, клієнт програв справу й, вважаючи винним у цьому свого адвоката, подає до нього позов. Суд мав би знову розпочати розгляд справи не по суті, а з метою з'ясування чи дійсно адвокат недбало виконував свої обов'язки. Такі повторні судові розгляди мали б негативні наслідки для здійснення правосуддя. Австралійські адвокати Томас Расселл та Брендан Мей зазначають, що за відсутності такої форми гарантій адвокатської діяльності був би порушений «принцип остаточності», що полягає у необхідності уникати повторного розгляду питань, які вже були вирішені у судовому порядку [2].

Перш ніж спробувати надати визначення, варто звернути увагу на підстави виникнення «адвокатського імунітету». Закон визначає, що такими підставами є договір про надання правової допомоги, довіреність, ордер, доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. У випадках необхідності надання невідкладної правової допомоги або консультацій договір може бути вчиняється усно [1]. Аналізуючи Закон, можна дійти висновку, що «адвокатський імунітет» виникає за будь-яких обставин тільки за наявності письмового договору. Проте з цим положенням важко погодитись.

Наприклад, до адвоката звернулася особа. Під час узгодження умов надання правової допомоги, адвокату стала відома частина конфіденційної інформації. Договір укладений не був, особа клієнтом не стала. Чи поширюється на адвоката «адвокатський імунітет»?

Так, поширюється. Правила адвокатської етики (далі – Правила) містять положення щодо конфіденційності та адвокатської таємниці, одним з елементів якої є факт звернення особи за правовою допомогою [3]. Правилами

забороняється розголошення адвокатської таємниці за будь-яких обставин, включаючи допит. Мови про договір не йдеться. На мою думку, основою для розуміння «адвокатського імунітету» має бути не формальність у вигляді договору, а статус адвоката.

Законодавство не містить поняття статусу адвоката. Закон визначає, що адвокат – фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені Законом. Адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю [1]. Тобто статус адвоката присвоюється особі з моменту отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, а разом з ним – і «адвокатський імунітет». Як вже було зазначено, на мій погляд, саме ця обставина має бути відправною точкою під час визначення поняття «адвокатський імунітет».

З огляду на вищевикладене, можна визначити «адвокатський імунітет» як систему гарантій здійснення адвокатської діяльності, що виникає в силу наявності статусу адвоката в усіх випадках при виконанні ним професійних обов'язків. У чинному законодавстві містяться гарантії, що, здебільшого, стосуються участі адвоката у кримінальному провадженні. У загальному праві під «адвокатським імунітетом» прийнято розуміти захист адвоката від позову про недбалість зі сторони клієнта, що призвело би до порушення принципів здійснення правосуддя. Вважаю за необхідне доповнити чинне законодавство поняттям статусу адвоката та адвокатського імунітету.

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
2. Russell T, May B. Is a lawyer immune from a legal suit? The doctrine of «Advocate's Immunity». URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=c470b143-c9af-4688-a556-467ba522fc7a>
3. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#n4>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кісліцина Ірина Олександрівна**